

Prof. dr hab. Dariusz Złotkowski
UH-P im. J. Długosza w Częstochowie,
Instytut Historii
42-200 Częstochowa
al. Armii Krajowej 36 a

Ocena dorobku naukowego dr. Kamila Śmiechowskiego przygotowana w związku z wszczęciem postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie historia

Sylwetka zawodowa Habilitanta

Dr Kamil Śmiechowski ukończył studia na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego 28 czerwca 2009 roku, uzyskując tytuł magistra historii. Natomiast w 2013 roku, na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej „*Oblicze społeczno-ideowe Gońca Łódzkiego, Kuriera Łódzkiego i Nowego Kuriera łódzkiego w latach 1898-1914*” oraz złożeniu wymaganych egzaminów, uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie historii – historii Polski XIX wieku. Promotorem w jego przewodzie doktorskim był prof. dr hab. Jarosław Kita.

Z przedłożonej dokumentacji wynika, że dr Kamil Śmiechowski od 11 maja 2015 r. jest zatrudniony w Interdyscyplinarnym Centrum Studiów Miejskich Uniwersytetu Łódzkiego jako specjalista, a od 1 października 2015 roku jako adiunkt w Katedrze Historii Polski XIX wieku, Wydziału Filozoficzno-Historycznego, Uniwersytetu Łódzkiego.

Dorobek naukowy Habilitanta, po uzyskaniu stopnia doktora (a więc w okresie 10 lat) to; monografia pt. *Kwestie miejskie. Dyskusja o problemach i przyszłości miast w Królestwie Polskim 1905-1915*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2020, ss. 297, wskazana jako najważniejsze naukowe osiągnięcie, 13 rozdziałów w monografiach wieloautorских, 12 artykułów w czasopismach naukowych (takich jak: „*Stred/Centre*”, „*Przegląd Nauk Historycznych*”, „*Acta Poloniae Historica*”, „*Praktyka Teoretyczna*”, „*Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych*”, „*Sensus Historiae*”. „*Studia Podlaskie*”, „*Rocznik Łódzki*”, „*Polish Sociological Review*”, „*Klio*”. Habilitant jest także autorem 4 recenzji w czasopismach naukowych i 11 recenzji „w mediach”. Dowodem znacznej aktywności naukowej jest także udział w 11 konferencjach międzynarodowych i aż 20 w konferencjach krajowych.

Na podstawie przesłanej dokumentacji Habilitant spełnia wymagania prawne konieczne do rozpoczęcia postępowania habilitacyjnego.

Opinia o najważniejszym osiągnięciu naukowym

Dr Kamil Śmiechowski jako najważniejsze osiągnięcie naukowe, zgodnie z art. 219 ust. 1, pkt. 2a Ustawy z 2018 r., zgłosił monografię pt. *Kwestie miejskie. Dyskusja o problemach i przyszłości miast w Królestwie Polskim 1905-1915*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2020, ss. 297. Niniejsza publikacja jest niewątpliwie zwieńczeniem obszaru i tematyki badawczej podejmowanej przez autora od czasów jego doktoratu. Pozostałe artykuły rozwijające główne wątki tego zagadnienia, tu znalazły niejako swą puentę. Bardziej szczegółowo omówię je w dalszej części pracy, w tym miejscu pragnę skupić się na publikacji określonej przez autora „jako najważniejsze osiągnięcie naukowe”. Temat podjęty w rozprawie zasługuje na uznanie. Autor podzielił swą pracę na sześć rozdziałów merytorycznych. Pierwszy zatytułowany: *U progu miejskiej nowoczesności* miał zdaniem autora ukazać stan głównych zagadnień miejskich na przełomie XIX/XX wieku w odniesieniu do głównych, wybranych miast z zaboru rosyjskiego. Rozdział drugi zatytułowany: *1905-1907; rewolucja w miastach, miasta w rewolucji*, jest próbą wskazania, że wydarzenia 1905 były przełomem w uruchomieniu prasowego, zdaniem autora równoznacznego z publicznym, dyskursu o kwestii samorządu miejskiego w miastach Królestwa Polskiego. Rozdział trzeci: *Kwestie miejskie* wsparty głównie na omówieniu takich treści jak: 1) „*smutna gospodarka miast naszych*”; 2) „*wielkomiejskie problemy stolicy*”; 3) „*Łódź, fabryczny kopciuszek*”; czy „*Morze potrzeb*” i „*pustka najzupelniejsza*” w subiektywnym ujęciu autora i zdaniem piszącego nazbyt literackim ujęciu. Rozdział czwarty: *Potrzeba samorządu* ma uzasadnić główną tezę autora, że samorząd miał być warunkiem unowocześnienia miast i przyspieszenia ich rozwoju. Rozdziały piąty: *Prawo do miasta* i szósty *Ku wielkiej Warszawie*, zdaniem autora wyjaśniają skutki braku samorządu dla kondycji wybranych miast. Objętościowo rozdział pierwszy to 46, stron; drugi 32, trzeci 35, czwarty 37, piąty 52 i szósty 34. Rozdział wprowadzający wyszedł autorowi jako najobszerniejszy, czy jest to stan właściwy?

Od pracy o charakterze naukowym, a za taką należy uważać książkę będącą „najważniejszym osiągnięciem naukowym” dra Kamila Śmiechowskiego należy oczekiwać zastosowania odpowiedniego aparatu naukowego. Dla piszącego tego słowa, w odniesieniu do pracy historycznej za podstawowe kryteria należy uznać m.in.: indeks osobowy i nazw geograficznych. W niniejszej publikacji habilitanta próżno szukać takich elementów. Dlatego nie sposób na przykład stwierdzić czy rzeczywiście publikacje podane w zestawieniu literatury faktycznie były cytowane i ile razy.

Poza tym, w pracy naukowej niezwykle ważnym elementem jest bibliografia a w niej na pierwszym miejscu źródła archiwalne. A oto w przedstawionej rozprawie habilitacyjnej w dziedzinie nauk humanistycznych, dyscyplinie historia źródeł archiwalnych brak! Co prawda rozprawa dra K. Śmiechowskiego oparta jest na tytułach prasowych, głównie łódzkich, ale autor nie uznał za stosowne skonfrontować je z materiałami archiwalnymi? Znaczną część jego ustaleń badawczych można odnaleźć w doktoracie i wątkach rozwiniętych w późniejszych artykułach.

Szanując prawo badacza do „autorskiego ujęcia zagadnienia”, musi jednak pojawić się tu pytanie: czy dyskurs prasowy o samorządzie miejskim, de facto nie istniejącym na ziemiach zaboru rosyjskiego do I wojny światowej, wyczerpuje głębię zagadnienia. Ponieważ po pierwsze, ciekawszym byłoby uzyskanie odpowiedzi jak i na ile samorząd miejski funkcjonujący w Odrodzonej Rzeczypospolitej był panaceum na uzdrowienie wszystkich problemów po 1918 r. w odniesieniu do miast polskich z którymi wcześniej nie radziła sobie obca, zaborcza administracja.

I kwestia druga. Tytuł pracy brzmi: *Kwestie miejskie. z podtytułem Dyskusja o problemach i przyszłości miast w Królestwie Polskim 1905-1915*. Zdaje się to sugerować iż podjęty problem badawczy zostanie odniesiony do większej liczby miast niż przemysłowa Łódź czy stołeczna Warszawa. Przywołanie w tym kontekście innych miast Kongresówki zdaje się mieć charakter dekoracyjny. A poza tym, były przecież jeszcze miasta w pozostałych zaborach. Jest też inne pytanie badawcze, czy miasta rosyjskie, przynajmniej częściowo będące w lepszej sytuacji, w kontekście ograniczonego co prawda, ale jednak samorządu były w dużo lepszej sytuacji prawnej? Czy z nadziejami na oczekiwany samorząd nie było czasami tak jak z przekonaniem, że niepodległa Polska uwolniona spod zaborczych rządów będzie państwem bez problemów gospodarczych czy społecznych. Mimo niewątpliwych przecież osiągnięć Druga Rzeczypospolita była państwem o utrzymujących się dużych różnicach politycznych, społecznych i narodowych.

Bibliografia ocenianej publikacji zawarta jest na 20 stronach. Ilościowo jest to wynik znaczący. Autor przywołał tu ustalenia dotychczasowej historiografii. Habilitant wykorzystał opracowania naukowe, zarówno prace podstawowe, omawiające zagadnienie generalnie, jak też wykorzystywane przez historyków drobne przyczynki. Wśród analizowanych tytułów są opracowania obcojęzyczne. To dobrze, że autor sięgnął do opracowań autorów z Europy zachodniej. Zważywszy jednak, że rzeczywistość miast polskich z zaboru rosyjskiego była bardziej podobna do sytuacji miast w imperium carów a nie na Zachodzie, zwraca uwagę fakt, że habilitant sięgnął zaledwie do dwóch prac rosyjskojęzycznych. W pracy brak odpowiedzi na

pytanie, czy problematyka miejska, w kontekście podjętym przez autora lub z nim zbieżnym, była podnoszona przez historyków rosyjskich? Wszak wieloaspektowa modernizacja Rosji poczynając od przełomu XIX/XX wieku a kończąc na latach I wojny światowej, przynajmniej od kilku lat, jest dostrzegana przez historiografię rosyjską. Należy tu zauważyć, że zmniejszanie liczby miast na terenie zaboru rosyjskiego bezpośrednio po powstaniu styczniowym, Habilitant nadal postrzega jako formę represji carskich, a kwestia przynajmniej jest dyskusyjna. Autor nie podjął na przykład próby analiz budżetów takich likwidowanych miasteczek.

I sprawa najważniejsza, dr K. Śmiechowski stara się pamiętać, że oprócz przemysłowej Łodzi i stołecznej Warszawy były w Kongresówce inne miasta, ale w praktyce wymyka mu się to spod pióra. Nie ma tu odpowiedzi na pytanie czy dyskurs o sprawach miejskich Łodzi, który autor tak dokładnie analizuje za miejscową prasą, rzadziej warszawską, toczył się na jedynej płaszczyźnie. Brak śladów by autor sięgnął do archiwów wytworzonych przez instytucje miejskie czy administrację zaborczą. Nie dał także odpowiedzi, czy tam widziano konieczność reform miejskich, w czym upatrywano ewentualne niepowodzenia.

Habilitant dostrzegł co prawda pewien stopień idealizacji znaczenia samorządu miejskiego dla realizacji stawianych przed nim samym celów, ale nie podjął choćby w oparciu o prasę polską (po 1918 roku) próby odpowiedzi na pytanie czy i na ile wprowadzony w końcu samorząd uzdrowił polskie miasta.

Konkludując, musi pojawić się tu pytanie, czy monografia pt. *Kwestie miejskie. Dyskusja o problemach i przyszłości miast w Królestwie Polskim 1905-1915*, określona przez jej autora doktora Kamila Śmiechowskiego jako „najważniejsze osiągnięcie naukowe”, zgodnie z art. 219 ust. 1, pkt. 2a Ustawy z 2018 r., spełnia w pełni stawiane wymogi, a przede wszystkim wnosi istotny wkład w rozwój dyscypliny naukowej? Należy tu uzupełnić pytanie, o którą dyscyplinę chodzi, o historię czy socjologię? Sam habilitant wspominając o uzyskanej nagrodzie im. Ewy Kaltenberg-Kwiatkowskiej na najlepszą monografię z zakresu studiów miejskich przyznał, że organizatorem konkursu była Sekcja Socjologii Miasta Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. A w innym miejscu pisząc o interdyscyplinarnym charakterze swych badań, wspominał o współpracy z socjologami, jak i o „przemycaniu refleksji wyrosłej na gruncie innych nauk społecznych do warsztatu historyka”. A przemysł nie jest wszak zjawiskiem pozytywnym.

Ocena pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych (po doktoracie, poza wskazanym osiągnięciem)

a/ *Publikacje: monografie, artykuły, rozdziały w monografiach, edycje źródeł, recenzje, hasła encyklopedyczne*

Dotychczas wydane drukiem publikacje naukowe dr. Kamila Śmiechowskiego, poza najważniejszą pracą to: 5 monografii naukowych (w jednym przypadku jest wymieniony jako współautor); 1 publikacja: „*Sprawy miejskie*”. *Dyskurs w Królestwie Polskim 1905-1915. Wybór tekstów*, opracował Kamil Śmiechowski, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2020, ss. 316 – wydawnictwo źródłowe; 13 rozdziałów w monografiach naukowych; 12 artykułów w czasopismach naukowych (w tym 6 w języku angielskim). Po uzyskaniu doktoratu, Habilitant sporządził 4 artykuły recenzyjne (w czasopismach naukowych) i 11 w mediach. Pod względem ilościowym wymieniony dorobek wygląda przyzwoicie. Zwraca uwagę fakt, że owa aktywność miała miejsce tak w monografiach, czasopismach naukowych jak i w mediach. Autor swą aktywność badawczą i recenzyjną wyrażał także w języku angielskim. Jest to aktywność, która dobrze charakteryzuje młodego badacza.

W wymiarze jakościowym moja ocena nie jest już jednoznaczna. Nie negując ważnej roli w rekonstrukcji i ocenie badanych przez habilitanta zagadnień jaka przypadała szeroko rozumianej prasie łódzkiej i ogólnopolskiej (w odniesieniu do Kongresówki) musi ponownie pojawić się wątpliwość czy prasa to jedyna i wyczerpująca podstawa źródłowa dla rekonstruowanej kwestii.

Ocenę pozostałych osiągnięć dra K. Śmiechowskiego rozpocznę od oceny artykułu: *Prowincjonalne miasto rosyjskie przełomu XIX i XX wieku a sprawa polska: przypadek Symbirsk*. Artykuł na pisany w ramach projektu badawczego: Sonata 8 „Kwestia miejska u progu nowoczesności. Dyskusja o przyszłości miast w Królestwie Polskim 1905-1914. Sam w sobie jest interesującym i poprawnym warsztatowo ujęciem tematu. To zdecydowany plus dla autora. Ale, wokół niego nasuwa się szereg pytań badawczych. Co zdecydowało, że wybór autora padł akurat na Symbirsk (miasto znane dziś jako Uljanowsk). Przecież chyba nie fakty, że tam urodzili się W. Lenin, A. Kierński czy P. Jasiennica. W niniejszej recenzji kilkakrotnie podkreślałem konieczność porównań do miast rosyjskich. Ale uzasadnienie habilitanta: „interesujące wydaje się porównanie ówczesnej kondycji miast Królestwa Polskiego z przeciętnym gubernialnym miastem rosyjskim” (w domyśle Symbirskiem) jest raczej dyskusyjne. Winniśmy porównywać miasta porównywalne, gubernialne z gubernialnymi, ośrodki przemysłowe z przemysłowymi np. Łódź – Tuła, Baku. Namiastka kierunku badawczego jest, płaszczyzny nie ma.

Ważnym tematem badawczym podjętym przez Habilitanta jest także artykuł: *Kwestia szkolna w miejskim dyskursie prasowym w latach rewolucji 1905 roku*. Jego znaczenie polega przede wszystkim na tym, że żadna inna dziedzina życia miejskiego nie przechodziła tak

burzliwych i szerokich przemian w latach 1905-07 jak kwestia szkolna. Dyskurs prasowy obejmował tu nie tylko kwestię postulatywną (teoretyczną) ale wobec ustępstw władzy zaborczej, musiał się odnieść do całokształtu praktycznego. Codziennosc oświatowa nie była tak idealistycznie jasna jak oczekiwany przyszły samorząd miejski, postrzegany jako panaceum na wszystkie bolączki miast. Warto zauważyć, że przywołany artykuł także powstał w ramach projektu badawczego Sonata 8.

Istotną wskazówką, zdaniem piszącego te słowa, co do kierunku w jakim powinien pójść Habilitant, jest monografia zbiorowa zatytułowana; *Architektura w mieście, Architektura dla miasta*, pod red. nauk. A. Łupienko i A. Zabłockiej Kos. Podjęte tu zagadnienia badawcze odniesiono do trzech zaborów, co przede wszystkim umożliwiło ich porównanie. Zawarty tu artykuł K. Śmiechowskiego pod tytułem: *Podziały społeczne i praktyki przestrzenne w przestrzeni miejskiej Łodzi pod koniec XIX i na początku XX wieku*, jawi się w zupełnie innym kontekście. Autor wykazał się tu dobrą znajomością podjętego tematu i stopniem wykorzystania dotychczasowych, w tym własnych, ustaleń badawczych. Pisząc o smutnej, szarej codzienności „polskiego Manchesteru” dostrzega znamiona „Ziemi Obiecanej”. Być może, nieco uwagi należałoby tu poświęcić czynnikom społecznym, gospodarczym, które powodowały napływ do Łodzi ludności pochodzenia chłopskiego i okolicznościom, które powodowały, że większość tam pozostawała. Tak poważne ruchy migracyjne nie odbywają się przecież w próżni.

Niewątpliwie najwyższą wartość badawczą mają artykuły dra K. Śmiechowskiego zawarte w zbiorowej monografii pt.: *Z bawełny i dymu. Łódź – miasto przemysłowe i dyskurs asynchronicznej nowoczesności 1897-1994*. Habilitant jest tu wyraźnie wskazanym współautorem dwóch tekstów: 1) *Wkroczenie do przemysłowego świata (1897-1914)* i 2) *Postindustrialna sierota w neoliberalnej Polsce (1989-1994)*. W pierwszym z nich trafnie dostrzega wpływ carskiej polityki gospodarczej na rozwój przemysłowy Kongresówki (w tym jej miast). Wspomina tu np. o „dynamicznie rozwijającym się mieście Ufa”. Czy nie można by porównywać fenomenu przemysłowej Łodzi na przykład do takich rosyjskich miast a nie dosyć przypadkowego Symbirska? Tu habilitant dostrzega skutki carskiej reformy rolnej z początku lat 60. XIX wieku. Ważnym dopełnieniem są zawarte tu ilustracje.

W drugim z przywołanych artykułów napisanym wspólnie z J. Burskim przedmiotem analizy była Łódź określona jako „*Postindustrialna sierota w neoliberalnej Polsce (1989-1994 r.)*”. W artykule tym, pomijając sformułowanie tematu, ważnym aspektem wydaje się być

dostrzeżenie roli chłonnego rynku radzieckiego po drugiej wojnie światowej. Kwestia ta w niewielkim stopniu była rozważana w geopolitycznej sytuacji po 1989 roku. Istotnym problemem, w powyższych dwóch artykułach, jest trudność rozdzielenia oceny z racji wspólnego wysiłku badawczego kilku autorów.

Z głównego nurtu badawczego dra Kamila Śmiechowskiego wyrosły rozważania zawarte w artykule pt. *Między rzeczywistością biurokratyzmu a utopią samorządu. Krytyka prasowa miejskiego aparatu urzędniczego w rewolucji 1905 roku na przykładzie Łodzi*, którego istotnym elementem jest zwrócenie uwagi na rolę prezydenta Władysława Pieńkowskiego. Fakt, że i ten artykuł został napisany w ramach grantu badawczego OPUS 2. „Cztery dyskursy nowoczesności - modernizm peryferii na przykładzie Łodzi XIX-XX” wieku finansowanego przez NCN wystawia autorowi pozytywną ocenę. Niewątpliwie świadczy on o dużej umiejętności młodego badacza na odnalezienie się w bieżącej, grantowej rzeczywistości polskiej nauki.

Dr Kamil Śmiechowski jest także autorem artykułu pt: *Ku miastu politycznemu, przemiany miejskiego dyskursu prasowego w dobie rewolucji 1905 roku*, zamieszczonego w rozdziale III: *Zaangażowanie prasy w konflikty polityczne* w książce pt. *Polityka i politycy w prasie XX i XI wieku* pod red. M. Dajnowicz i A. Miodowskiego, Białystok 2016 r. Przedmiotem swych rozważań autor uczynił tu „prześledzenie procesu upolitycznienia się miejskiego dyskursu prasowego w Królestwie Polskim w dobie rewolucji 1905-1907 roku”. Jest to ważna kwestia badawcza, często wymykająca się rozważaniom historyków. Burzliwe lata rewolucji były bowiem nie tylko wyrazem chwilowych ustępstw administracji carskiej w ważnych dla Polaków kwestiach, ale także apogeum walk stronnictw politycznych, także na terenie miast.

Istotnym osiągnięciem intelektualnym habilitanta jest współautorstwo razem z M. Sikorską-Kowalską i K. Fukumoto książki pt. *Robotnicy Łodzi drugiej połowy XIX wieku. Nowe kierunki badawcze*, Łódź 2016. Sam K. Śmiechowski przyznał, że „w odwołaniu do klasycznych prac zakresu socjologii miasta autor zastanawia się nad relacjami panującymi między poszczególnymi warstwami społecznymi”. Tak wyraźne przyznanie na jakim gruncie chce on oprzeć swe badania musi ponownie postawić pytanie na ile mamy tu do czynienia z pracą historyczną (o określonej metodologii badawczej) a na ile z pracą z zakresu socjologii.

Habilitant ma w swoim dorobku również edycję źródłową. Niewątpliwie stanowi ją

praca: *Dyskurs miejski w Królestwie Polskim 1905-1915. Wybór tekstów*, opracował Kamil Śmiechowski, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2020 ss. 316. Mamy tu do czynienia z interesującą próbą udostępnienia czytelnikowi materiałów uznanych przez autora za solidną bazę źródłową dla prezentowanych zagadnień.

b/ Informacje o członkostwie w redakcjach czasopism naukowych i seriach naukowych oraz recenzowaniu prac naukowych

Habilitant nie posiada jeszcze większych osiągnięć w zakresie członkostwa w redakcjach czasopism naukowych czy serii naukowych. Istotnym elementem, na który można wskazać w jego dorobku naukowym są oczywiście recenzje naukowe. Zwracają tu uwagę recenzje opublikowane na łamach „*Studiów z dziejów Historii Społeczno-Gospodarczej XIX i XX wieku*”, czy „*Rocznika Łódzkiego*”. Jak przystało na badacza młodego pokolenia, większość napisanych przez siebie recenzji opublikował w internecie <https://hist.mag.org>.

c/ Udział w konferencjach międzynarodowych i ogólnopolskich oraz w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych

Dr Kamil Śmiechowski przejawiał znaczną aktywność naukową wyrażającą się udziałem w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych. Od ukończenia doktoratu, brał czynny udział w 11 konferencjach międzynarodowych w tym w: Hamburgu, Paryżu, Maladze, Zagrzebiu, Amsterdamie, Berlinie, Antwerpii czy Frankfurcie na Odrze, a także we Lwowie czy w Wilnie. Uczestniczył także w 20 konferencjach na terenie kraju. Poza ośrodkiem łódzkim miał aktywne, czynne, wystąpienia naukowe: w Białymstoku, Warszawie, Krakowie czy Gdyni.

Tematyka wygłaszanych przez niego referatów w dużej mierze dotyczyła rozmaitych aspektów dyskursu o samorządzie miejskim, głównie na przykładzie Łodzi. Wśród podejmowanych tematów obecne były takie kwestie jak mieszkaniowa czy szkolna. Udział w tego typu przedsięwzięciach pozwolił mu na zaprezentowanie tematyki i rezultatów swych badań szerszemu gronu badaczy jak również na prezentację swojego warsztatu naukowego. Należy podkreślić, że czynny udział z referatami na konferencjach poza granicami kraju stwarzał szanse do nabrania koniecznego dystansu do podejmowanych zagadnień badawczych. Tym samym podejmował on skuteczne działania celem umiędzynarodowienia wyników swoich badań. Szkoda, że można tu jednak zaobserwować skupienie zainteresowań naukowych na szerokiej ale jednak monotematycznej płaszczyźnie.

Habilitant dał się poznać nie tylko jako autor wstąpień konferencyjnych, ale w kilku konferencjach, głównie krajowych wykonywał żmudną pracę organizacyjną jako sekretarz konferencji ale był także moderatorem w panelach dyskusyjnych tak w łódzkim ośrodku naukowym jak i w Warszawie.

d/ Informacje o uczestnictwie w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych

Z pewnością wysoko należy ocenić aktywność dra Kamila Śmiechowskiego na płaszczyźnie umiejętności pozyskiwania środków finansowych i realizacji badań naukowych w oparciu o granty uzyskane na drodze konkursów. W tym względzie, tylko na przestrzeni lat 2012-2019 uczestniczył jako wykonawca w pracach zespołów badawczych realizujących następujące projekty:

Repozytorium cyfrowe zbioru „Robotnicy w XIX i XX wieku”, projekt Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego - Narodowy Program Rozwoju Humanistyki.

„Cztery dyskursy o nowoczesności modernizm peryferii na przykładzie Łodzi (XIX-XX w.)”, projekt badawczy typu OPUS 2, realizowany na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UL, w Katedrze Socjologii Kultury, pod kierunkiem dr hab. K. Kaźmierki, źródło finansowania: Narodowe Centrum Nauki, nr 2011/03/B/HS6/01874.

„Kwestia miejska u progu nowoczesności. Dyskusja o przyszłości miast w Królestwie Polskim 1905-1914”, projekt badawczy typu SONATA 8, realizowany na Wydziale Filozoficzno-Historycznym UL, w Katedrze Historii Polski XIX wieku, źródło finansowania: Narodowe Centrum Nauki, 2014/15/D/HS3/00411. Dr K. Śmiechowski był tu kierownikiem projektu(!).

„Historia pojęć społeczno-politycznych w Polsce XVIII-XX wieku”, projekt badawczy typu OPUS 10, realizowany w Instytucie Historii im. T. Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, pod kierunkiem prof. M. Janowskiego, źródło finansowania: Narodowe Centrum Nauki, 2015/19/B/HS3/03737,, stanowisko: wykonawca.

O znacznej sprawności w trudnej drodze realizowania określonych tematów badawczych w oparciu o środki pozyskiwane w ramach grantów świadczy także udział habilitanta w realizacji tematu „Polskie pojęcia społeczno-polityczne XIX i XX wieku”. Ten projekt badawczy typu OPUS 20, jest realizowany w Instytucie Historii im. T. Manteuffla Polskiej Akademii Nauk pod kierunkiem dr hab. Adama Kozuchowskiego. Źródłem

finansowania jest tu Narodowe Centrum Nauki, 2020/39/B/HS3/02475. Uczestnictwo w takim zespole poza macierzystym ośrodkiem naukowym, świadczy również o pewnej wypracowanej już pozycji młodego naukowca. Kolejnym etapem wydaje się być podjęcie zabiegów o udział w większych projektach, także o zasięgu międzynarodowym.

e / Informacja o odbytych stażach w instytucjach naukowych

Niezwykle pożądanym elementem w rozwoju młodej kadry naukowej, ułatwiającym nawiązanie kontaktów naukowych i w konsekwencji rozszerzenie zakresu prowadzonych badań, są wyjazdy na krajowe i zagraniczne staże naukowe. W przypadku dra Kamila Śmiechowskiego ta dziedzina życia naukowego, pomimo tego, że w swym autoreferacie kontakty zagraniczne określił jako „owocne”, reprezentowane są nader skromnie. W roku akademickim 2018/2019 uzyskał dwutygodniową „rezydencję badawczą w Centrum Historii Miejskiej Europy Środkowo-Wschodniej we Lwowie”. W tym samym czasie odbył także kwerendę w Międzynarodowym Instytucie Historii Społecznej w Amsterdamie. Te przydatne rzecz jasna pobyty, nie mogą zastąpić dłuższych, kilkumiesięcznych staży w uczelniach za granicą. Ten niekorzystny stan rzeczy częściowo może być wytłumaczony dotychczasową formą pracy na Uniwersytecie Łódzkim. Mam tu na myśli jego udział w organizacji Interdyscyplinarnego Centrum Studiów Miejskich, czy zatrudnienie w latach 2015-2018 finansowane z NCN. Zajęcia dydaktyczne w Instytucie Historii UŁ, w Katedrze Historii Polski XIX wieku, prowadzi dopiero od roku 2018-2019.

Niestety, niewiele w omawianym tu aspekcie aktywności naukowej, wnosi informacja podana przez Habilitanta o jego członkostwie w takich towarzystwach naukowych jak: European Association for Urban; European Labour History Network; History of Concepts Group.

Działalność organizacyjna, dydaktyczna i popularyzatorska

Zdecydowanie mocną stroną dra Kamila Śmiechowskiego zdaje się być szeroko rozumiana działalność organizacyjna, dydaktyczna i popularyzatorska. Cechuje ją znaczny rozmach, wielopłaszczyznowość, duże zróżnicowanie tematyczne, nieomal stała obecność w środkach masowego przekazu. Habilitant w 2015 brał udział w tworzeniu scenariuszy lekcyjnych w ramach projektu „Historia dla Polonii” realizowanego na zamówienie MSZ oraz Senatu RP przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii.

W 2019 roku prowadził szkolenia dla nauczycieli organizowane przez Łódzki Oddział

IPN w ramach programu edukacyjnego „Zmagania o niepodległość Polski do listopada 1918 r. oraz budowa struktur państwa i wojny o granice Rzeczypospolitej”. W ramach tzw. Festiwalu Sienkiewiczowskiego wygłosił prelekcję w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. J. Piłsudskiego w Łodzi (2016 r.). Podobnie w 2018 r., przedstawił wykład „Łódzkie preludium niepodległości”, w Filii nr 42 wspomnianej Biblioteki Miejskiej w Łodzi. Współpracował także z Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, przedstawiając wykład dla licealistów: „Wolność prasy w Królestwie Polskim w XIX wieku”. Brał udział w spotkaniach w Muzeum Miasta Łodzi.

W 2018 roku organizował spotkanie w związku z książką *Miasto z bawełny i dymu* w Muzeum Sztuki w Łodzi. Odbył wykład w Centralnym Muzeum Włókiennictwa w Łodzi (2020). Organizował panel dyskusyjny wraz z Fundacją Ulicy Piotrkowskiej w ramach zadania Łódź wczoraj – dziś – jutro. Rewitalizacja, finansowanego z budżetu miasta Łodzi.

Obszerna, interesująca, a nade wszystko wielopłaszczyznowa (zróżnicowana tematycznie), jest działalność popularnonaukowa w wydaniu Habilitanta. Przez okres kilku lat (2015-2020) współpracował z „Kroniką Miasta Łodzi”. Dobrze rozumiejąc rolę internetu w propagowaniu i popularyzowaniu wiedzy historycznej, prezentował swe wystąpienia (ich tematykę i dostępność zamieścił w wykazie swych osiągnięć.

Dr K. Śmiechowski wielokrotnie występował tak w programach radiowych jak i telewizyjnych. 14 listopada 2018 roku brał udział w programie Radia Łódź dotyczącym 100-lecia odzyskania niepodległości. Dwa lata później w audycji Radia Łódź „Strefa publiczna” – omawiał wydarzenia lokautu łódzkiego w 1906 roku. W kwietniu 2021 roku był aktywnym uczestnikiem w audycji Polskiego Radia, Programu 1, „Gdzie jest Pan Cogito” – wypowiadając się na temat pańszczyzny na ziemiach polskich.

Audycje telewizyjne, z jego udziałem, prezentowała tak lokalna Telewizji Toya (2018 r.) jak i TVP Łódź. Kilkakrotnie występował on w ogólnopolskim programie „Flesz Historii”, emitowanym przez TVP Historia. W marcu 2022 roku wziął udział w filmie dokumentalnym Telewizji Polskiej „Wybrała Polskę” (w reżyserii Magdaleny Majewskiej).

Podsumowanie

Dorobek naukowy dra Kamila Śmiechowskiego, od uzyskania stopnia doktora, to jest przez okres 10 lat, uznaję jako niewystarczający do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego. Przez cały ten okres dr K. Śmiechowski co prawda rozwinął twórczo swój obszar badawczy (tematyka doktoratu), ale ciągle pozostaje to ta sama płaszczyzna badawcza. Autor formułuje kolejne tematy poznawcze, ale jest to rozwinięta kontynuacja jego

zainteresowań prasoznawczych dot. prasy łódzkiej z początku XX wieku. W książce zgłoszonej jako najważniejsze osiągnięcie naukowe, wnoszącej nowe wartości poznawcze, autor porusza się na gruncie socjologii (o czy świadczą m.in. przyznane mu nagrody z tej dyscypliny) jak i zastosowana metodologia. Niepokojące jest to, że książka nie zawiera materiałów archiwalnych czy indeksu osób i nazw geograficznych. Łącznie praca ta **nie spełnia**, moim zdaniem, wymogów Ustawy z 20 lipca 2018 r. (Dz. U. z 2020 r. póź. 85 z późniejszymi zmianami), w której mowa w art. 219 o „znaczącym wkładzie w rozwój określonej dyscypliny”.

Lepiej z ową „istotną aktywnością naukową” jest w przypadku pozostałych elementów oceny. Habilitant dużo publikuje. Na podkreślenie zasługują: jego opracowania w języku angielskim, znaczna aktywność konferencyjną, umiejętność w pozyskiwaniu grantów naukowych, współpraca z instytucjami nauki w kraju i za granicą. Ważnym obszarem jego aktywności w popularyzowaniu historii jest obecność w internecie i pozostałych środkach masowego przekazu. Uważam, iż Kandydat powinien powiększyć dotychczasowy dorobek naukowy, wyjść na nowe obszary badawcze, udoskonalić swój warsztat naukowy, a przede wszystkim wyraźnie określić się czy chce prowadzić samodzielne badania naukowe z historii czy w zakresie socjologii.

Twórczość naukowa habilitanta jest odnotowywana we wskaźniku naukometrycznym: w bazie Publish or Perish 129 cytowań czy w bazie Web of Science 11 cytowań.

Wniosek końcowy

Przed wszystkim biorąc pod uwagę publikację zgłoszoną przez dra Kamila Śmiechowskiego jako główne osiągnięcie naukowe, posiłkując się pozostałymi elementami życiorysu naukowego” uważam, że dokonania te obecnie **nie spełniają** wymogów obowiązującej Ustawy z 20 lipca 2018 r. (Dz. U. z 2020 r. póź. 85 z późniejszymi zmianami) i **nie mogą** stanowić podstawy do ubiegania się o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego. Wniosuję zatem o **niedopuszczenie** dra Kamila Śmiechowskiego do dalszych etapów zmierzających do nadania stopnia doktora habilitowanego.

